

AANVULLEND ECOLOGISCH ONDERZOEK

TRAMBAAN

TE OSSENDRECHT

Ecologie

Rapportage aanvullend ecologisch onderzoek

Trambaan te Ossendrecht

Opdrachtgever	Gemeente Woensdrecht Huijbergseweg 3 4631 GC Hoogerheide
Rapportnummer	5492.005
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	29 oktober 2018
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	ir. D. Sanders
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. R.J. Stoffer
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	5
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
	4.1 Jaarrond beschermde vogels	6
	4.2 Vleermuizen.....	7
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	8
	5.1 Huismus.....	8
	5.2 Gierzwaluw	8
	5.3 Vleermuizen.....	8
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	11
	6.1 Huismus en gierzwaluw	11
	6.2 Gewone dwergvleermuis/laatvlieger.....	11
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	12

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Gemeente Woensdrecht opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Trambaan te Ossendrecht.

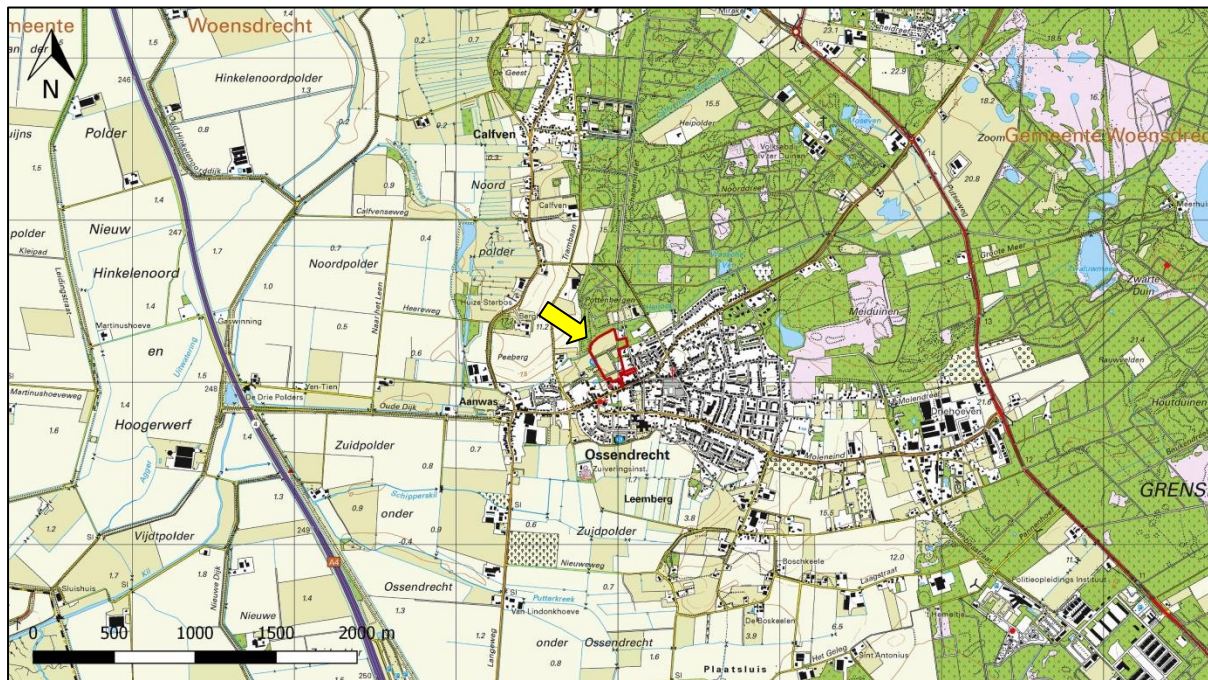
Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en ontwikkeling van voetbalvelden tot kleinschalige woningbouw. Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in maart 2018 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 5492.001 d.d. 26 maart 2018).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 4,6$ ha) ligt aan de Trambaan, circa 450 meter ten westen van de kern van Ossendrecht. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 49 G (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 80.959$, $Y = 379.152$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een deel van de sportvelden van voetbalvereniging ODIO, een voormalige gemeentelijke werkplaats en de bebouwing (voormalig detailhandel) aan Dorpsstraat 30 te Ossendrecht. De voetbalvelden zijn omzoomd door grote bomen en plaatselijk struweel.

Ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich het bosgebied 'Pottenbergen', wat deels deel uit maakt van het Natura 2000-gebied Brabantse Wal dat zich ten noorden en oosten van de onderzoekslocatie verder uitstrekt. Direct ten zuidoosten van de onderzoekslocatie ligt de kern van Ossendrecht, ten westen van de onderzoekslocatie begint het agrarische gebied en het natuurgebied de Noord-Polder.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Aanzicht zuidelijke voetbalveld en plantsoen.

Figuur 4. Westelijke bomenrij noordelijk voetbalveld.

Figuur 5. Diepe beek (Heiloo) aan de noord grens van de locatie.

Figuur 6. Struweel op het midden van de onderzoekslocatie.

Figuur 7. Bomenrij op het midden van de onderzoekslocatie.

Figuur 8. Sparrenbos aan de oostzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 9. Vooraanzicht Dorpsstraat 30, Ossendrecht.

Figuur 10. Zijaanzicht Dorpsstraat 30, Ossendrecht.

Figuur 11. Dak detail Dorpsstraat 30, Ossendrecht.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens een kleinschalige woningbouwontwikkeling te realiseren (figuur 12). Beoogd wordt de eerste gasloze wijk van de gemeente Woensdrecht te ontwikkelen die plaats zal bieden aan maximaal 50 woningen. Het realiseren van de woning is niet mogelijk binnen het huidige bestemmingsplan.

Figuur 12. Inrichtingsplan onderzoekslocatie.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd:

Op basis van de onderhavige quickscan flora en fauna dient voor uitvoering van de plannen middels aanvullend onderzoek meer duidelijkheid te worden verkregen omtrent de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van gierzwaluw, huismus en gebouw- en boombewonende vleermuizen (inclusief vliegroutes van alle vleermuizen).

Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen. Daarnaast dient bij werkzaamheden te allen tijde de zorgplicht in acht te worden genomen ten aanzien van onder andere algemene zoogdieren en amfibieën. Ten aanzien van vleermuizen wordt geadviseerd om een toename in verlichting aan de bosranden niet toe te laten nemen ten opzichte van de huidige situatie. Dit zal ook het foerageergebied ten goede komen.

Met betrekking tot gebiedsbescherming zijn ten aanzien van de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie geen negatieve effecten te verwachten op Natura 2000-gebieden en het Natuur Netwerk Brabant. In het plan is reeds rekening gehouden met de aanwezige natuurwaarden in deze gebieden. De verstoring zal in de uiteindelijke situatie minder intensief zijn. Ten aanzien van de beschermde hout opstanden is alleen voor het perceel aan de Doktersstraat een kapvergunning benodigd.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek naar de verschillende soortgroepen is zoveel mogelijk gecombineerd uitgevoerd.

4.1 Jaarrond beschermde vogels

Huismus

Voor het onderzoek naar huismus zijn op 4 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 10 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort, het was helder tot half bewolkt en er was geen sprake van neerslag. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie 2017). Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismussen en gierzwaluwen weer.

Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar gierzwaluw zijn op 7 juni, 21 juni en 9 juli veldbezoeken uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument (BIJ12, 2017). De veldbezoeken hebben plaats gevonden gedurende de avondschemering, tussen 18.00 uur en zonsondergang. Twee maal zijn deze bezoeken gecombineerd met de bezoeken voor de gebouwbewonende vleermuizen. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gierzwaluwen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort en er was geen sprake van neerslag. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in de soortenstandaard voor de gierzwaluw (BIJ12, versie 2017). Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismussen en gierzwaluwen weer.

Tabel I. Onderzoeksinspanning jaarrond beschermde vogels

		april	mei	juni	juli	augustus	september
huismus	tijdstip	2 x overdag		-			
	datum	5 april en 15 mei 2018					
	functie	territorium					
gierzwaluw	tijdstip	-		3 x avond		-	
	datum			7 juni, 21 juni en 9 juli 2018			
	functie			nestlocaties			

4.2 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half april tot oktober in totaal 12 veldbezoeken uitgevoerd, 6 bij de bebouwing aan de Dorpsstraat en 6 rondom de voetbalvelden. De veldbezoeken zijn in de avonden en/of ochtenden uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming. De onderzoeksinspanning voor de bebouwing aan de Dorpsstraat is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Voor de boombewonende vleermuizen zijn tussen juni en half juli twee avondrondes en twee ochtendrondes uitgevoerd ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomer- en kraamverblijfplaatsen. Vervolgens zijn tussen half augustus en eind september twee avondrondes uitgevoerd ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. De protocollaire onderzoeksinspanning met betrekking tot verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is gebaseerd op de ruige dwergvleermuis, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batlogger (Elekon Batlogger M). Een batlogger zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van de soorten. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. Tabel II geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

Tabel II. Onderzoeksinspanning vleermuizen

		februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen bebouwing	tijdstip	-		1 x ochtend	2 x avond		-	2 x avond	
	datum			15 mei 2018	7 en 21 juni, 9 juli 2018			6 en 27 september 2018	
	functie			zomerverblijf	kraamverblijf			paar/baltsverblijf	
vleermuizen boombewonend	tijdstip	-		1 x ochtend	2 x avond		-	2 x avond	
	datum			24 mei en 6 juni 2018	20 juni en 5 juli 2018			6 en 27 september 2018	
	functie			zomerverblijf	kraamverblijf			paar/baltsverblijf	

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens het onderzoek was de temperatuur tussen de 12 °C en 17 °C in de avond en 8 °C in de ochtend. De weersomstandigheden voldeden hierbij aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C in de avond en 7 °C in de ochtendronde, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Huismus

Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, die zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tijdens het gehele onderzoek zijn er geen huismussen op de onderzoekslocatie en de directe omgeving waargenomen, ondanks het geschikte habitat voor huismus op de onderzoekslocatie door de aanwezigheid van een dakpannen dak en geschikte openingen met ruimtes. Oorzaak hiervan ligt, naast de landelijke trend voor wat betreft de achteruitgang van deze soort, mogelijk in de geringe aanwezigheid van groene schuilplaatsen in de directe omgeving, zoals dichte struiken. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor huismus.

5.2 Gierzwaluw

Gierzwaluwen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen en openingen onder boeidelen. Gierzwaluwen vliegen gegroepeerd met hoge snelheden tussen de gebouwen door en vliegen daarbij plotseling ergens binnen. Tijdens de betreffende avondrondes is er één invliegende gierzwaluw waargenomen aan de kopgevel van de woning aan de Dorpsstraat 28, tevens zijn er enkele gierzwaluwen hoog boven de onderzoekslocatie waargenomen. Op de onderzoekslocatie zijn gedurende de veldbezoeken die plaatsvonden tijdens het broedseizoen geen in- of uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor gierzwaluw.

5.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

Er zijn tijdens geen van de veldbezoeken invliegende, uitvliegende, zwermende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen binnen de onderzoekslocatie. Wel werden er tijdens de laatste twee onderzoekrondes enkele baltsende mannetjes gehoord (sociale geluiden) van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, maar deze hadden geen binding met de onderzoekslocatie. Deze mannetjes hebben hun verblijfplaats vermoedelijk ergens in de omgeving, maar niet op de onderzoekslocatie zelf. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de te slopen bebouwing en de te kappen bomen geen functie hebben als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Verstoring van vleermuizen is op de projectlocatie dan ook niet aan de orde.

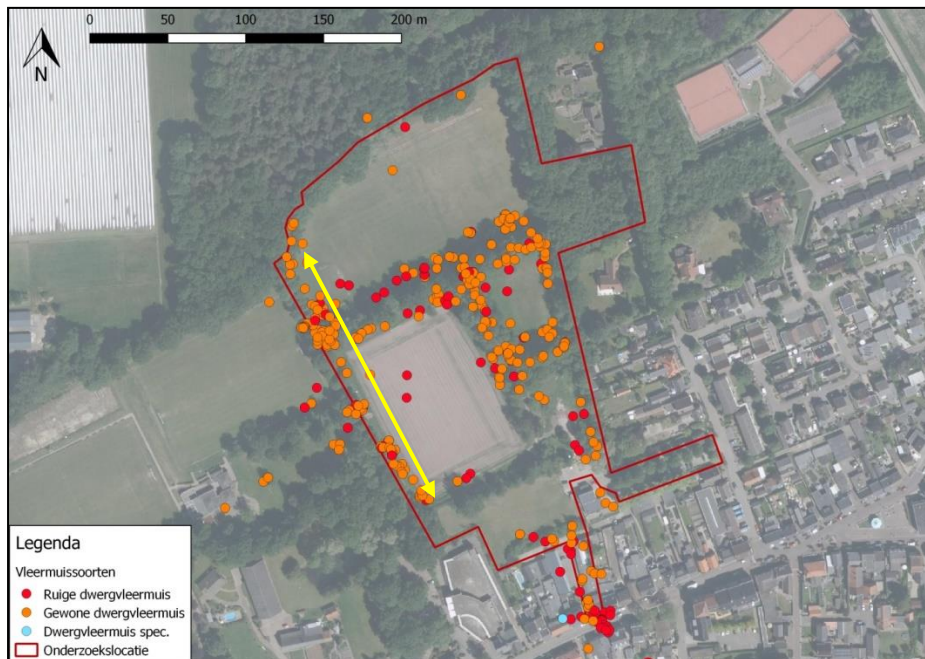
Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Tijdens het veldbezoek op 24 mei zijn enkele uitvliegende gewone dwergvleermuizen buiten de onderzoekslocatie waargenomen. Het betrof drie individuen van vermoedelijk gewone dwergvleermuizen (of anders mogelijk ruige dwergvleermuizen) aan de Dorpsstraat 26 die uitvlogen aan de westelijke kant van het pand. Tijdens de veldbezoeken in het najaar zijn er sociale roepen van de ruige dwergvleermuizen waargenomen rondom de woning aan de Dorpsstraat 13. Ruige dwergvleermuizen staan er om bekend ook vanuit hun verblijfplaats sociale roepen uit te zenden in de paarperiode.

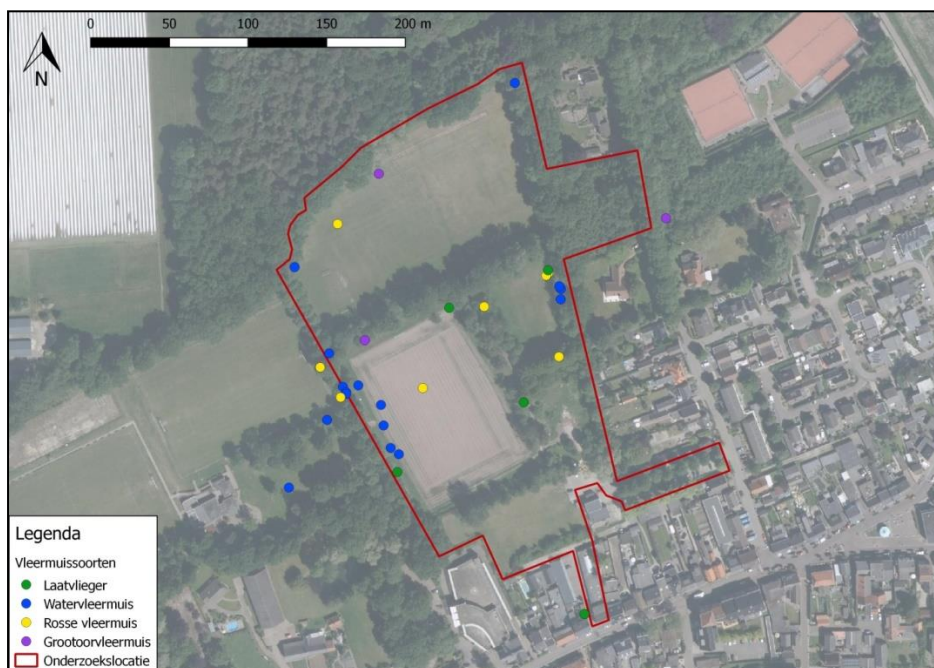
Foeragerende / passerende vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn van enkele soorten foeragerende vleermuizen waargenomen. Het gaat hierbij voornamelijk om gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en watervleermuizen. Op het midden van de onderzoekslocatie rondom de bomenrijen tussen de voetbalvelden werden tot maximaal 5 gewone dwergvleermuizen op één plek tegelijkertijd waargenomen (figuur 13), op andere delen van de onderzoekslocatie waren het vaker één of twee individuen tegelijkertijd. Watervleermui-

zen waren er maximaal twee tegelijk waarneembaar en concentreerden zich voornamelijk rondom de bosschage aan de westkant van de onderzoekslocatie (ten oosten van het clubgebouw) (figuur 14). De ruige dwergvleermuizen foerageerden regelmatig op de onderzoekslocatie waarbij er tot maximaal twee individuen tegelijkertijd werden waargenomen (figuur 13). Enkele keren zijn er ook individuen van de rosse vleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis foeragerend waargenomen op de onderzoekslocatie (figuur 14). Deze soorten foerageren voornamelijk tussen de bomenrijen op de onderzoekslocatie.

Figuur 13. Waarnemingen foeragerende, baltsende en overvliegende gewone dwergvleermuis (oranje) en ruige dwergvleermuis (rood) en de vliegroute in geel.

Figuur 14. Waarnemingen foeragerende en overvliegende laatvlieger (groen), watervleermuis (blauw), rosse vleermuis (geel) en gewone grootoorvleermuis (paars).

Bij de realisatie van de voorgenomen plannen zal een deel van de bomen op de onderzoekslocatie verloren gaan. Er is echter voldoende alternatief foerageergebied in de nabije omgeving van de onderzoekslocatie. Bovendien is in het ontwerp van de voorgenomen plannen rekening gehouden met het aanwezige foerageergebied voor vleermuizen. Na realisatie van de plannen is weer voldoende kwalitatief foerageergebied aanwezig op de onderzoekslocatie door de parkachtige inrichting (figuur 15).

Figuur 14. Inrichtingsplan van de onderzoekslocatie. Donkergroene bomen zijn bomen die behouden worden, lichtgroene bomen worden nieuw aangeplant.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Dergelijke potentiële vliegroutes zijn op de onderzoekslocatie aanwezig rondom de voetbalvelden. Door de herstructurering van de onderzoekslocatie worden mogelijk vliegroutes verstoord. Tijdens de veldbezoeken zijn eenduidige vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen worden gevolgd (gele lijn in figuur 13). De bomenrij die de westelijke grens van de onderzoekslocatie vormt wordt gebruikt als vliegroute door onder andere de watervleermuis, gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Waargenomen vleermuizen betreffen exemplaren, die uit verschillende richtingen afkomstig zijn.

Overtreding ten aanzien van vliegroutes is hierbij mogelijk aan de orde. Door maatregelen te nemen kan overtreding echter voorkomen worden. Bij het ontwerp van de voorgenomen plannen is voorgenomen om een deel van de bomen op de onderzoekslocatie te behouden. De bomenrij aan de westelijke grens van de onderzoekslocatie zal behouden blijven en worden versterkt (figuur 15). Er zal echter ook rekening moeten worden gehouden met de (openbare) verlichting van de weg die aan die zijde is gepland. Verlichting dient naar beneden gericht te zijn en mag niet uitstralen op de vliegroute.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Huismus en gierzwaluw

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn onder de Wet natuurbescherming streng beschermd. De Wet natuurbescherming regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. Nesten van huismus en gierzwaluw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorie 2 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009): Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de bebouwing aan de Dorpsstraat 30 en omliggend groen een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor gierzwaluw of huismus. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van huismus en gierzwaluw is niet aan de orde.

6.2 Gewone dwergvleermuis en laatvlieger

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten binnen de Wet natuurbescherming een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen

In de woning aan de Dorpsstraat 30 en in de bomen op de onderzoekslocatie zijn geen vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen vastgesteld. Daarnaast gaat er geen essentieel foerageergebied verloren bij de voorgenomen plannen. De aanwezige vliegroute kan gehandhaafd worden indien de vliegroute zo veel mogelijk onverlicht blijft en de bomen behouden blijven. De openbare verlichting dient naar beneden gericht te zijn en de bomen niet te beschijnen boven ongeveer 2,5 meter. Ook tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient nachtelijke verlichting van de bomenrij voorkomen te worden. Bij de voorgenomen werkzaamheden worden dan ook geen vaste vliegroute van vleermuizen verstoord. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen is bij de voorgenomen ontwikkeling dan ook niet aan de orde. Indien de bomen niet behouden kunnen blijven en/of verlichting niet aan de gestelde eisen kan voldoen is overtreding van de Wet natuurbescherming niet te voorkomen en dient ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Noord-Brabant.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Gemeente Woensdrecht een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Trambaan te Ossendrecht.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en ontwikkeling van een woonwijk.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens een kleinschalige woningbouwontwikkeling te realiseren. Beoogd wordt de eerste gasloze wijk van de gemeente Woensdrecht te ontwikkelen die plaats zal bieden aan maximaal 50 woningen. Het realiseren van de woning is niet mogelijk binnen het huidige bestemmingsplan.

Functie onderzoekslocatie voor huismussen en gierzwaluwen

Tijdens de veldbezoeken zijn geen nestlocaties van huismussen of gierzwaluwen vastgesteld in de bebouwing op de onderzoekslocatie.

Functie onderzoekslocatie voor vleermuizen

De bomenrij aan de westkant van de onderzoekslocatie heeft de functie van vliegroute voor onder andere de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. De bomenrij aan de westelijke grens van de onderzoekslocatie zal behouden blijven en worden versterkt. Er zal echter ook rekening moeten worden gehouden met de (openbare) verlichting van de weg die aan die zijde is gepland. Verlichting dient naar beneden gericht te zijn en mag niet uitstralen op de vliegroute.

Conclusie

Indien maatregelen worden genomen om de functionaliteit van de vliegroute voor vleermuizen te behouden is met betrekking tot de voorgenomen sloop en herontwikkeling overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van een vaste rust- en verblijfplaats van huismussen, gierzwaluw en/of vleermuizen niet aan de orde.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

